

ПРЕДМЕТ ЛЕГАТА У ПОЈЕДИНИМ ОБЛИЦИМА ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА

doi: 10.7251/GPF163838003R

Апстракт

Легат је институт наследног права који је до сада у нашој правној теорији и пракси био неоправдано запостављен. Разлог се углавном налази у ранијем социјалистичком друштвено - економском уређењу који је фаворизовао колективну својину насупрот индивидуалној, приватној својини, тако да ни легат као један од облика индивидуалног располагања имовином није нашао своју значајнију примјену. Међутим, преласком на тржишни систем привређивања и доношењем нове законске регулативе створене су претпоставке и за већу примјену легата. У том смислу, и предмет легата је проширен, јер је Законом о привредним друштвима Републике Српске као облик организовања привредних друштава предвиђено ортакчко друштво, командитно друштво, друштво са ограниченом одговорношћу и акционарско друштво. Сви ови облици организовања привредних друштава имају своју имовину којом њихови чланови могу располагати и путем легата.

Кључне ријечи: легат, предмет легата, имовина, ортакчко друштво, командитно друштво, друштво са ограниченом одговорношћу, акционарско друштво.

---

¹ Доцент на Правном факултету Универзитета у Бањој Луци.

1. ЛЕГАТ: ПОЈАМ, НАЗИВ, КАРАКТЕРИСТИКЕ И ПРАВНА ПРИРОДА

Многобројне су дефиниције које одређују садржину појма легата, а можемо их разликовати на теоријске и законске. У теоријским дефиницијама, датим од стране бројних правних стручњака, наилазимо на различите ставове у погледу појма и садржине легата. Неки од њих сматрају да се ту ради о имовинској користи која се оставља одређеном лицу које, при томе, нема улогу наследника.² Други теоретичари су мишљења да је легат одредба у тестаменту, тј. правни основ настанака легата.³ Трећа група теоретичара легат дефинишу као посебну врсту поклона за случај смрти,⁴ односно да је то субјективно право које настаје на основу тестаментa и овлашћује свог титулара да захтева одређењу чинидбу на терет заоставштине.⁵ Легатом се, затим, означава и сам предмет (ствар или право) који се оставља кориснику легата.⁶

Поред наведених правно-теоријских дефиниција легата и у прописима који регулишу овај институт одређен је његов појам и садржина са тог нормативног аспекта. Тако је у Закону о наслеђивању⁷ (у даљем тексту ЗОНРС) регулисано: „Завјешталац може

---

² Наташа Стојановић. *Испорука у наследном праву*, докторска дисертација, (Ниш, 2001). 4; Божидар Марковић, *Легат - одредница у Енциклопедији имовинског права и права удруженог рада*, Том I, (Службени лист, 1978). 889; Борислав Благојевић. *Наследно право у Југославији - права република и покрајина*, (Савремена администрација, Београд, 1988). 249.

³ Обрен Станковић, (уредник). *Испорука (легат) - одредница у Лексикону грађанског права*, (Номос, Београд, 1996). 239.

⁴ Дејан Ђурђевић. *Институције наследног права*, (Службени гласник, Београд, 2012). 176; Оливер Антић, *Наследно право*, (Правни факултет Универзитета у Бањој Луци и Службени гласник, Београд, 2004). 264.

⁵ Слободан Сворцан. *Коментар закона о наслеђивању Србије са судском праксом*, (Правни факултет Крагујевац, Крагујевац, 2004). 308.

⁶ Живојин Перић. *Специјални део Грађанског права-IV-Наследно право*, (Банкарска штампарија, Београд, 1923). 110.

⁷ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 1/09.

*оставити тестаментом једну или више одређених ствари или неко право одређеном лицу или наложити наслеђенику или другом лицу коме нешто оставља, да из онога што је остављено да неку ствар одређеном лицу или да му исплати суму новца или да га ослободи неког дуга или да га издржава или уопште да у његову корист нешто учини или да се уздржи од нечега или да нешто трпи“.*⁸

Сличну одредбу о легату налазимо и у правним порецима земаља које су раније припадале југословенском правном подручју,⁹ а која дефиниција је настала још у Савезном закону о наслеђивању ФНРЈ из 1955. године¹⁰.

Сам термин „легат“ потиче од глагола *lego, legare*,¹¹ који значи одредити неку обавезу, односно неко лице да нешто учини. ЗОНРС је у складу са традиционалном правном терминологијом која своје поријекло води још из римског права, прихватио назив „легат“ и из њега изведене ријечи: легатар, прелегат, прелегатар, сублегат, сублегатар итд. Ех југословенске републике, а сада самосталне државе, у складу са својом правном и језичком терминологијом користе различите термине којима означавају легат. Тако је у Републици Србији овај институт познат под називом „испорука“, у Републици Хрватској се користи назив „запис“, у Републици Словенији назив „волило“, док Република Македонија и Република Црна Гора користе исти назив „легат“.

Према нашем мишљењу, и законодавац у Републици Српској требао је да, као и законодавац у Републици Србији, прихвати тер-

⁸ Чл. 108, ст. 1 ЗОНРС.

⁹ Чл. 100, ст. 1 Закона о наслеђивању, „Службени лист Републике Црне Горе“, бр. 74/08; чл. 45, ст. 1 Закона о наслеђивању, „Народне новине“, бр. 48/03; чл. 141, ст. 1 Закона о наслеђивању, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 46/95; чл. 104, ст. 1 Закона о наслеђивању, „Службен весник Републике Македоније“, бр. 47/96; чл. 85, ст. 1 Закона о дедовању, „Урадни лист Републике Словеније“, бр. 13/94.

¹⁰ „Службени лист ФНРЈ“, бр. 20/55.

¹¹ Према професору Станојевићу легати потичу од ријечи *lex* – закон, в. Обрад Станојевић, (уредник). *Испорука (легат) - одредница у Лексикону грађанског права*, (Номос, Београд, 1996). 244.

мин „испорука“ обзиром да се у оба случаја ради о једном народу који дијели заједничку (правну) историју. На сличан начин требало се поступити и приликом нормирања других законских термина, као што је то, на примјер, случај са термином „тестамент“, који користи ЗОНРС, умјесто термина „завјештање“, који је у употреби у Републици Србији. Законодавац у Републици Српској не само да није тако поступио у овом случају већ је и у свом избору термина био недосљедан јер користи назив „тестамент“, али не и термин „тестатор“ који из њега проистиче, већ термин „завјешталац“, који проистиче из термина „завјештање“. Чак, законодавац у Републици Српској паралелно користи и назив „тестамент“ и назив „завјештање“, што је, на примјер, видљиво у чл. 108 ЗОНРС, гдје се у првом ставу овог члана користи називом „тестамент“,¹² док у његовом другом ставу се употребљава назив „завјештање“¹³.

Међутим, без обзира на термин који се употребљава за означавање онога што по садржини одговара једном од употребљених термина за легат, битна је управо та његова садржина. Наиме, уколико се на основу садржине неке одредбе у тестаменту може констатовати да се у конкретном случају ради о легату, онда ће то и бити легат без обзира који је термин завјешталац употребио. Чак, завјешталац не мора употребијети ниједан од термина којим се означава легат, јер се сматра да је легат оно што је сам завјешталац сматрао легатом¹⁴.

Из садржине легата произилазе и његове битне карактеристике. Завјешталац одредбом којом оставља легат има намјеру даровања (*animus donandi*) легатара, али предмет легата могу бити ствари и права које не морају имати имовинску вриједност, већ то може

---

¹² „Завјешталац може оставити тестаментом (подвукао Ђ.Р.)...“.

¹³ „Таквим завјештањем (подвукао Ђ.Р.) се, по правилу, не поставља наследник. Такво завјештање (подвукао Ђ.Р.) назива се легатом, ...“.

¹⁴ “*Legatum accipiendum est, quod a quo legatum sit intelligitur, licet nomen pronuntiatum non sit*“, нав. према: Драгомир Стојчевић и Анте Ромац. *Dicta et regulae iuris*, (Београд, 1984). 149.

бити и неко неимовинско (морално) добро,¹⁵ тако да легат уопште претпоставља неку врсту користи код легатара.¹⁶ Легат, даље, представља облик сингуларне сукцесије *mortis causa*, јер је легатар само бенефицијар одређеног права из легата, тј. он је „париклуларни слѣдбеник декујусов“¹⁷. Међутим, ни свака сингуларна сукцесија *mortis causa* није легат, јер постоји и облик сукцесије који се не заснива на вољи завјештаоца, већ за правни основ има закон, као што је то случај нпр. код издвајања предмета домаћинства,¹⁸ нити сваки легат представља истовремено и сингуларну сукцесију као што је случај кад је предмет легата обавеза легатара на неко чињење, нечињење или трпљење.

Суштинска карактеристика легата као насљедноправног института јесте његова облигационо - правна природа. Наиме, као и насљедник и легатар стиче право на легат, по правилу,¹⁹ у тренутку смрти оставиоца. Међутим, за разлику од насљедника који стичу стварно – правна овлашћења, легатар *ex lege* стиче само право да тражи извршење легата од лица коме је тестаментом наложено да легат изврши.²⁰ Ради се о стицању облигационоправног захтјева, тј. потраживања према насљедницима, односно дужницима легата. Насљедници, односно дужници легата су обавезни да на захтјев легатара предају предмет легата. Уколико се право на легат

¹⁵ Милан Креч и Ђуро Павић. *Коментар закона о насљеђивању (са судском праксом)*, (Народне новине, Загреб, 1964). 271.

¹⁶ Лазар Марковић. *Насљедно право – трећа књига грађанског права*, (Београд, 1930). 258.

¹⁷ *Ibid.*, 258.

¹⁸ Према чл. 38, ст. 1 ЗОНРС: „*Надживјелом супружнику и потомцима оставиоцем који су живјели са оставиоцем у истом домаћинству припадају предмети домаћинства који служе за задовољавање њихових свакодневних потреба, као што су покућство, намјештај, постељина и слично, али не и ако су ови предмети знатније вриједности*“.

¹⁹ Од правила да се легат стиче у тренутку смрти оставиоца постоје и одређени изузеци. Тако нпр. насцитурус коме је остављен легат, исти ће и стећи у тренутку рођења. Исто тако, легатар коме је легат остављен под суспензивним условом или уз суспензивни рок, исти ће стећи у тренутку испуњења услова, односно истеком рока.

²⁰ Чл. 109, ст. 1 ЗОНРС.

оспорава, легатар се може деклеративном тужбом обратити суду ради утврђења постојања његовог права. Уколико и након тога не дође до добровољне предаје предмета легата, онда легатар може поднијети кондемпнаторну тужбу којом ће захтијевати извршење легата. У сваком случају легатар своја права увијек остварује облигационо – правном тужбом према насљеднику, односно дужнику легата, тј. ради се о релативном праву које легатар има према насљеднику²¹.

Дакле, код легата је потребно разликовати два момента: момент стицања права на легат и момент стицања права да се захтјева извршење легата, који се по правилу,²² не подударају, већ легатар за легат сазнаје, односно захтијева његово извршење у различитим тренуцима. С обзиром да се ради о облигационом праву, за легатара је битно да благовремено поднесе тужбу за остваривање права на легат или тужбу којом захтијева извршење легата, а према ЗОНРС²³ рок за то је једна година, рачунајући од тренутка настанка друге од ове двије околности.²⁴

Легат има и одређене сличности са другим насљедноправним институтима, али и одређене разлике у односу на њих. Тако поклон за случај смрти има одређена обиљежја слична легату: оба института представљају облик сингуларне сукцесије *mortis causa*, поклонопримац и легатар морају надживјети оставиоца, бити способни и достојни за насљеђивање, поклонопримац и легатар се намирују послје нужних насљедника и оставиочевих повјерилаца итд., али и одређене разлике: поклон за случај смрти је двострани, а легат одредба у тестаменту који је једностранни правни посао, за

---

²¹ Никола Гавела и Владо Белај. *Наследно право*. (Загреб 2008). 387.

²² Легатар стиче право на легат у тренутку смрти оставиоца, а право да захтијева извршење легата стиче од тренутка кад је фактички сазнао за право на легат, што значи да ако је легатар у тренутку смрти оставиоца фактички знао за постојање легата, онда ће истовремено стећи и право на легат и право да захтијева извршење легата.

²³ Чл. 117 овог Закона.

²⁴ Чл. 360 – 393 ЗОО-а.

пуноважност уговора о поклону за случај смрти је потребна форма нотарски обрађене исправе,²⁵ док је за пуноважност легата довољно да је тестамент сачињен у било којој законској форми итд.²⁶

Сличности између налога и легата се огледају у чињеници да и један и други правни институт представљају наредбу завјештаоца дату одредбом у тестаменту, затим у оба случаја се ради о терету и обавези која се намеће одређеним лицима и др., док је разлика у тежини обавезе, јер је налог тежа обавеза за оптерећено лице, него легат за легатара, затим је предмет легата најчешће имовинске вриједности, док код налога то не мора бити случај, а исто тако је предмет легата увијек повезан са заоставштином, док код налога то не мора бити случај итд. У сваком случају иста сврха се може постићи и налогом и легатом, а о којем правном институту ће се радити у конкретном случају, насљедноправна теорија је заузела становиште према којем треба узети да је у питању легат, јер је легат формално приступачнији субјектима у правном промету и пружа већу гаранцију за остварење воље завјештаоца^{27 28}.

Насљеђивање као институт насљедног права, тј. универзална сукцесија као и легат представља облик преноса имовине са оставиоца на његове насљеднике, тј. у оба случаја ради се о материјално - правној сукцесији, која за собом повлачи и процесно – правну сукцесију,²⁹ у оба случаја приликом одређивања корис-

---

²⁵ Чл. 68, ст. 1, т. 3 Закона о нотарима, „Службени гласник Републике Српске“, бр. 86/04.

²⁶ Детаљније Ђорђе Раковић. *Посебне врсте легата (испоруке)*, докторска дисертација, (Бања Лука, 2014). 19-22; Наташа Стојановић. *Испорука у насљедном праву*, докторска дисертација, (Ниш, 2001). 19; Алојзиј Финжгар. *Насљеђивање*, одредница у *Енциклопедији имовинског права и права удружеуног рада*, Том II, (Службени лист, Београд, 1978). 368 – 370 и други.

²⁷ Наташа Стојановић. *Испорука у насљедном праву*, докторска дисертација, (Ниш, 2001). 28; Оливер Антић. *Налог у насљедном праву*. (Београд, 2004). 54.

²⁸ Ђорђе Раковић. *Посебне врсте легата (испоруке)*, докторска дисертација, (Бања Лука, 2014). 27.

²⁹ Ранка Рачић. *Сукцесија у процесном односу*, докторска дисертација, (Ниш, 1996). 79 – 97.

ника није потребно поименично навођење, већ је довољна тзв. објективна одредивост наследника, односно легатара према подацима које је у тестаменту одредио завјешталац,³⁰ наследник и легатар могу бити постављени под условом, роком или налогом итд., док је насупрот томе право на насљеђивање, по својој правној природи, апсолутно право, а легат релативно право, универзални сукцесор одговара за оставиочеве дугове, док легатар одговара за дугове само ако је завјешталац тако одредио, односно кад је актива заоставштине недовољна за намирење оставиочевих повјерилаца, правни основ легата је увијек тестамент, док до насљеђивања може доћи и на основу закона или уговора о насљеђивању, у правима држава гдје је уговор о насљеђивању дозвољен итд.³¹

Насљедноправни уговори (уговори у насљедном праву) су, поред закона и тестаментa, један од основа позивања на наслеђе (основ за универзалну сукцесију) у оним правним системима гдје су допуштени³². Ови уговори могу бити основ и за сингуларну сукцесију, тј. за уговорни легат, гдје легатар стиче само одређена права.³³ И насљеђивање на основу насљедноправног уговора и насљеђивање на основу тестаментa представљају облике вољног располагања оставиоца, тако да су и уговорни наследник и легатар вољни наследници. Правни положај наследника из насљедноправног уговора је сличан правном положају легатара, па тако нпр. у

---

³⁰ Милан Креч и Ђуро Павић. *Коментар закона о насљеђивању (са судском праксом)*, (Народне новине, Загреб, 1964). 266.

³¹ Ђорђе Раковић. *Посебне врсте легата (испоруке)*, докторска дисертација, (Бања Лука, 2014). 28-30.

³² Насљедноправне уговоре допушта ЊГЗ, в. § 1941 и даље. У Француском праву насљедноправни уговори су допуштени само између супружника, а исто је и у Аустријском праву (в. § 602 и § 1249).

³³ АГЗ регулише само уговоре о насљеђивању између супружника, тј. уговоре којима се одређује наследник, док легати и налози се не могу одредити уговором, односно легат или налог би могли бити предмет у оквиру уговора о насљеђивању, али не и предмет самосталног уговора о легату или налогу (в. параграф 602). СГЗ није преузео ову одредбу АГЗ-а тако да не забрањује уговорни легат или уговорни налог, ни појединачно, ни заједно са уговором о насљеђивању.

оба случаја остављена корист стиче у тренутку смрти оставиоца. Разлика између насљедноправног уговора и легата постоји у погледу опозивности, јер је легат опозив све до тренутка смрти оставиоца, док је оставилац код насљедноправног уговора везан за своју вољу изражену у уговору и не може је мијењати, осим у изузетним случајевима.³⁴

2. ЛЕГАТ ПРАВА У ПРИВРЕДНИМ ДРУШТВИМА

Доношењем Закона о привредним друштвима у Републици Српској (у даљем тексту ЗПДРС)³⁵ привредни (трговачки) субјекти који обављају пословну дјелатност се оснивају под називом „привредно друштво“. Привредно друштво је правно лице које оснивају правна и/или физичка лица ради обављања дјелатности у циљу стицања добити (чл. 2, ст. 1 ЗПДРС).

Постоје бројне класификације (врсте) привредних друштава, али је уобичајена, класична њихова подјела на друштва лица и друштва капитала.^{36 37} ЗПДРС у оквиру ове подјеле регулише ортачко друштво и командитно друштво, као друштва лица, а друштво са

---

³⁴ Ђорђе Раковић. *Посебне врсте легата (испоруке)*, докторска дисертација, (Бања Лука, 2014). 30-32.

³⁵ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 127/08 и 58/09. Раније је ова материја била уређена Законом о предузећима, „Службени гласник Републике Српске“, бр. 24/98, 62/02, 66/02, 38/03, 97/04 и 34/06).

³⁶ Мирко Васиљевић. *Компанијско право – право привредних друштава*, пето издање, (Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2010). 59 – 62, и Драгутин Мировић и Витомир Поповић. *Трговинско право: статусни дио – привредна друштва*, (Универзитет у Источном Сарајеву – Факултет спољне трговине у Бијељини, Бијељина, 2007). 71 – 72;

³⁷ Јакша Барбић. *Право друштава – Књига друга: Друштва капитала, Свезак I: Дионичарско друштво*, (Организатор, Загреб, 2013); Јакша Барбић. *Право друштава – Књига друга: Друштва капитала, Свезак II: Друштво с ограниченом одговорношћу, Друштво за узајамно осигурање, Кредитна унија, Еуропско друштво-Societas Europaea (SA)*, (Организатор, Загреб, 2013); Јакша Барбић. *Право друштава – Књига трећа: Друштво особа*, (Организатор, Загреб, 2002).

ограниченом одговорношћу и акционарско друштво, као друштва капитала. Поред ове подјеле коју даје ЗПДРС у законодавствима других земаља, као и у правној теорији, могу се наћи и други облици организовања привредних друштава, било да се ради о друштвима лица или друштвима капитала. Тако имамо друштво за узајамно осигурање, кредитну унију, Европско друштво, јавно трговачко друштво, привредно интересно удружење, задругу, разна привредна удружења итд.³⁸ Све основне форме привредних друштава могу се усложити тако да добијемо повезано привредно друштво које се састоји из једног матичног (контролног) и једног или више зависних (подређених) друштава (чл. 357, ст. 1 ЗПДРС). Повезана привредна друштва могу се организовати као концерн, холдинг, група друштава, конзорцијум, кластер, пословна унија, пословни систем, пул и др. (чл. 357, ст. 4-7 ЗПДРС).³⁹

2.1. Легат права у ортачком друштву

Према чл. 48, ст. 1 ЗПДРС: *„Ортачко друштво у смислу овог закона јесте привредно друштво које оснивају два или више физичких и/или правних лица у својству ортака друштва ради обављања одређене дјелатности под заједничким пословним именом“*.⁴⁰ Оснивањем ортачког друштва, његови оснивачи – ортаци у овај правни субјект уносе одређену имовину – ортачки удио једнаке вриједности⁴¹ који се може састојати у новцу, стварима и

---

³⁸ *Ibidem.*

³⁹ Детаљније код Мирко Васиљевић. *Коментар закона о привредним друштвима*, (Службени гласник, Београд, 2006). 701-710.

⁴⁰ Ортачко друштво које регулише ЗПДРС је трговачки ортаклук, док истовремено постоји и грађански ортаклук који није регулисан у ЗОО-у као посебан уговор.

⁴¹ Улози једнаке вриједности код ортачког друштва су последица чињенице да ортаци одлучују „по главама“, а не по „капиталу“, јер би се у супротном радило о друштву капитала.

правима, као и у раду или услугама који су извршени или треба да буду извршени (чл. 54 ЗПДРС). Ортачки удјели представљају имовину ортачког друштва која је одвојена од имовине сваког ортака друштва, иако ортаци за све обавезе друштва одговарају солидарно и цјелокупном својом имовином независно од имовине друштва (чл. 48, ст. 3 ЗПДРС).⁴² С друге стране, у имовину сваког ортака улазе и права која он има у односу на друштво, али не и сама имовина друштва.⁴³ На основу тога може се поставити питање да ли права која ортак има у односу на друштво могу бити предмет легата?

Пренос удјела међу ортацима друштва је слободан (чл. 57 ЗПДРС), с тим да се у циљу очувања једнаке вриједности удјела, пренос удјела на друге ортаке врши на једнаке дијелове, односно сразмјерно удјелима.⁴⁴ Удјел у ортачком друштву може се пре-нијети⁴⁵ и трећим лицима али уз сагласност свих других ортака (чл. 73, ст. 1 ЗПДРС). С обзиром да је ортаклук друштво лица, тј. друштво *intuitu personae*, постоје одређена ограничења за пренос удјела на трећа лица која се манифестују, прије свега, у праву прече куповине удјела ортака (чл. 73, ст. 2 ЗПДРС).⁴⁶

---

⁴² Детаљније о одговорности за обавезе друштва и солидарној одговорности код Мирко Васиљевић. , *Коментар закона о привредним друштвима*, (Службени гласник, Београд, 2006). 176-180.

⁴³ Мирко Васиљевић. *Компанијско право – право привредних друштава*, (Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2010). 160.

⁴⁴ Преносом удјела ортак, *de facto*, преноси и чланство на друго лице. То значи да „нови“ ортак у цјелини улази у правни положај „старог“ ортака који му је пренио удјел. Изузетно ортак може располагати удјелом без преноса чланства у случају оснивања плодоуживања на удјелу.

⁴⁵ Пренос укључује сваки облик располагања, а не само продају. Исто тако правни режим продаје треба изједначити са поклоном удјела, замјеном удјела уз промјену ортака друштва и залагање удјела. Мирко Васиљевић. *Коментар закона о привредним друштвима*, (Службени гласник, Београд, 2006). 211-212.

⁴⁶ Овакав начин преноса удјела трећим лицима је диспозитивне природе, тако да се оснивачким актом или уговором ортака друштва може и другачије уредити (чл. 73, ст. 6 ЗПДРС), али се, при томе, треба водити рачуна да се не наруши природа ортачког

Преносом удјела на трећа лица не сматра се пренос удјела ортака на насљеднике и правне сљедбенике, тзв. „породична цесија“ (чл. 73, ст. 5 ЗПДРС). На основу ове одредбе ЗПДРС можемо извести закључак да ортак свој удјел може слободно преносити на насљеднике, без ограничења која важе приликом преноса удјела трећим лицима. То значи да ортак има могућност располагања својим удјелом и одредбом у тестаменту којом се оставља легат, а без да поштује право прече куповине осталих ортака.

Поред одредбе чл. 73, ст. 5 ЗПДРС овај закон садржи још једну одредбу која се односи на насљеднике ортака, а самим тим и на легатаре као сингуларне сукцесоре. То је одредба чл. 83, ст. 1 која регулише да: „*Ортачко друштво наставља да послује са насљедницима преминулог ортака, ако је тако одређено оснивачким актом и уз сагласност насљедника*“. Оснивачки акт представља уговор о оснивању ортачког друштва који може, како то прои­зи­ла­зи из цитиране одредбе, у оквиру *accidentalia negotii*, садржавати и одредбу да се насљедницима преминулог ортака остави удјел у ортачком друштву. У насљедноправној литератури је стављен приговор на овакво рјешење из разлога што се овдје, заправо, ради о једној врсти уговора о насљеђивању који је забрањен у нашем праву.⁴⁷ Због тога је одредба чл. 83, ст. 1 ЗПДРС супротна одредби чл. 125 ЗОНРС који регулише: „*Ништав је уговор којим неко оставља своју заоставштину или њен дио свом саговорачу или трећем лицу*“.

Међутим, независно од међусобне неусклађености наведених одредби, из тумачења одредбе чл. 83, ст. 1 ЗПДРС произилази да ако није одређено оснивачким актом и нема сагласности насљеника (легатара), онда се удјел ортака не може ни пренијети на насљеднике (легатаре), а што је онда супротно одредби чл. 73, ст. 5

друштва, које је затвореног типа, в. Мирко Васиљевић. *Компанијско право – право привредних друштава*. (Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2010). 177.

⁴⁷ Златко Стефановић. „Насљеђивање својинских и корпоративних права предузећа“, *Зборник радова: Новине у насљеђивању Србије из 1995. године*, (Крагујевац, 1998). 93.

ЗПДРС која регулише слободан пренос са ортака на наследника (легатара). Због тога би *de lege ferenda* требало ускладити све наведене одредбе које се односе на могућност наслеђивања удјела у ортачком друштву.

Поред могућности наслеђивања удјела у ортачком друштву, предмет наслеђивања и легата могу бити и друга имовинска (корпоративна) права које је ортак имао у друштву, као што су право на учешће у добити (чл. 66, ст. 1 и 2 и чл. 81 ЗПДРС), право на накнаду трошкова (чл. 65, ст. 1 ЗПДРС) итд., али се у тим случајевима не примијењују наведене спорне одредбе ЗПДРС, већ одредбе ЗОНРС.

Поред ортачког друштва у пракси се могу појавити и неки други облици ортаклука као што су Конзорцијум, Холдинг, *Pool*, Удио у туђем удјелу и сл.⁴⁸ У том случају, у погледу могућности преноса одређених имовинских права путем легата важи све оно што смо навели за ортаклук у његовој основној форми.

2.2. Легат права у командитном друштву

Према чл. 85, ст. 1 ЗПДРС „Командитно друштво ... јесте привредно друштво које оснивају два или више физичких и/или правних лица у својству ортака, ради обављања одређене дјелатности, под заједничким пословним именом, од којих најмање једно лице одговара неограничено за његове обавезе (комплементар), а најмање једно лице сноси ризик до висине свог уговореног улога (командитор)“. Члан у командитом друштву може имати само једну од улога наведених у дефиницији, али не и обје, тако да је јединствено и недјеливо и не може се састојати у нагомилавању чланских удјела, већ се увијек ради о једном удјелу који члан има у

---

⁴⁸ Јакша Барбић. *Право друштава – Књига трећа: Друштво особа*, (Организатор, Загреб, 2002). 184-300.

друштву.⁴⁹ Атрактивност овог облика организовања привредног друштва налази се у чињеници да је командитор заинтересован за дивиденду од уложеног капитала, а не и за управљање друштвом, док је комплементар заинтересован за улог командитора и за властито управљање друштвом.⁵⁰

Као и ортакчко друштво и командитно друштво има своју „имовинску аутономију“ која је одвојена од „персоналне имовине“ његових ортака, без обзира што неки ортаци за обавезе друштва одговарају и својом персоналном имовином.⁵¹ Међутим, за разлику од правног режима ортака у ортакчком друштву, у командитном друштву ортаци имају различит правни положај јер једни одговарају за обавезе друштва до висине уложених средстава – командитори, а други и својом персоналном имовином – комплементари.

Без обзира на различит правни положај командитора и комплементара, командитно друштво, као и друштво лица, настаје на основу личних својстава ортака (*intuitu personae*), мада је то лично својство ублажено у односу на ортакчко друштво због положаја командитора. Командитор у командитно друштво уноси улог који може бити новчани и неновчани, укључујући и извршени рад и услуге у командитном друштву (чл. 91, ст. 1 ЗПДРС). Ради се о удјелу у капиталу⁵² друштва које има командитор, као што уосталом и комплементар има свој удјео, али који се разликује с обзиром на природу ортака у ортакчком и командитном друштву.

У том смислу, комплементари не могу самостално располагати својим удјелом или дијелом удјела без сагласности осталих коман-

---

⁴⁹ *Ibidem.*, 469.

⁵⁰ Мирко Васиљевић. *Коментар закона о привредним друштвима*, (Службени гласник, Београд, 2006). 225.

⁵¹ Мирко Васиљевић. *Компанијско право – право привредних друштава*, (Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2010). 181.

⁵² Поред удјела у капиталу друштва постоји и удио у чланским правима (право на одлучивање у друштву, право на вођење послова, односно заступање у друштву и др.) и комплементара и командитора.

дитора и комплементара (чл. 92, ст. 1 ЗПДРС), док командитори могу слободно преносити удио или дио свог удјела продајом, поклоном, наслеђем или на други начин (чл. 92, ст. 2 ЗПДРС). Дакле, у погледу преноса имовинских права у командитном друштву за комплементаре важи све оно што и за ортаке у ортачком друштву (чл. 86, ст. 2 ЗПДРС), док код командитора предмет наслеђивања, према томе и предмет легата, могу бити, не само право на удио или дио удјела, већ и друга имовинска (корпоративна) права, првенствено право на учешће у добити друштва итд. С тога командитно друштво не престаје у случају смрти командитора, односно престанка командитора који није физичко лице (чл. 98, ст. 1 ЗПДРС), већ наставља да егзистира са новим командитором који ступа на мјесто ранијег командитора.

Осим ове разлике у правном режиму преноса имовинских права на трећа лица, за ортаке у командитном друштву, у свему осталом, важи све оно што смо навели за ортачко друштво, а нарочито право прече куповине комплементара и командитора (чл. 86, ст. 1 ЗПДРС). Такође, међу ортацима командитног друштва, тј. комплементарима и командиторима, пренос удјела је слободан (неограничен).⁵³

Овдје бисмо још једном апострофирали незаконитост одредбе којом се даје могућност да се, оснивачким актом или уговором ортака друштва, другачије регулише могућност преношења имовинских права друштва и путем наслеђивања (легата), јер је уговор о наслеђивању забрањен у нашем праву (чл. 94 ЗПДРС у вези с чл. 125 ЗОНРС).

2.3. Легат права у задрузи

Задруге су, поред привредних друштава, друга правна форма привредног субјекта, које су предвиђене посебним законима. У

---

⁵³ Мирко Васиљевић. *Коментар закона о привредним друштвима*, (Службени гласник, Београд, 2006). 236.

нашем праву као посебан пропис донесен је Закон о пољопривредним задругама (ЗПЗ),⁵⁴ који је усклађен са Општим законом о задругама који је донесен на нивоу БиХ⁵⁵.

Пољопривредна задруга је облик организовања добровољно удружених чланова (задругара), да би задовољили своје заједничке економске, социјалне и културне потребе и циљеве, заједничким посједовањем и демократским контролисаним привређивањем (чл. 2 ЗПЗ).⁵⁶ Из ове дефиниције проистичу њена битна обиљежја: ради се о правном лицу, задругари учествују у задрузи по начелу узајамне помоћи, циљ задруге је унапређење интереса задругара и пословање задруге је заједничко пословање њених чланова.⁵⁷ По својој правној природи земљорадничке задруге се налазе између грађанског друштва и трговачког друштва.

Имовину задруге чине стварна права, имовинска права, новац и друге хартије од вриједности (чл. 47, ст. 1 и чл. 49, ст. 2 ЗПЗ), а формира се из удјела задругара који су унесени у имовину задруге, чланарине задругара, средстава остварених радом и пословањем и теретним правним пословима задруге (чл. 47, ст. 3 и чл. 49, ст. 1 ЗПЗ). За своје обавезе трећим лицима задруга одговара свом својом имовином, а ако се обавезе нису могле намирити из имовине задруге, одговарају задругари солидарно, најмање износом свог улога, ако није предвиђено да одговарају већим износом (чл. 16, ст. 1 и 2 ЗПЗ).

Задругар свој статус задругара може пренијети на другог члана пољопривредног газдинства или на неко треће лице које није члан

---

⁵⁴ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 73/08, 106/09 и 78/11.

⁵⁵ „Службени гласник БиХ“, бр. 18/03.

⁵⁶ Овако одређена дефиниција одговара дефиницији задруге одређене у Повељи о задружној дјелатности коју је усвојио Међународни задружни савез на свом XXXI Конгресу одржаном у Манчестеру 1995. године, в. Franci Avsec. *Zadruga v primerjalnem pravi*, (Ljubljana, 1996). 24.

⁵⁷ Јакша Барбић. *Право друштава – Књига трећа: Друштво особа*, (Организатор, Загреб, 2002). 646.

његовог пољопривредног газдинства преносом свог улога који је унесен у имовину задруге (чл. 22 ЗПЗ). Статус задругара, са свим правима и обавезама, могу стећи и наследници задругара (чл. 25, ст. 1 ЗПЗ), што може укључивати и легатаре одређене тестаментом. За стицање статуса задругара у таквим случајевима правни основ је тестамент, односно рјешење о наслеђивању или рјешење о легату, а *modus acquirendi* је упис у Књигу задругара (чл. 27 ЗПЗ), који се обавља на основу одлуке органа задруге одређеног задружним правилима, коју овај орган доноси ако лице испуњава услове за стицање статуса задругара (чл. 25, ст. 1 и 2 ЗПЗ).

Пошто су статус задругара и улог задругара који он уноси у имовину задруге неодвојиво повезани у смислу да једно без другог не могу постојати, онда је приликом стицања статуса задругара потребно истовремено извршити и упис његовог улога у Регистар улога, на основу чега се може издати сертификат (чл. 54, ст. 2 и 3 ЗПЗ).

Из међусобне повезаности статуса задругара и улога унесеног у имовину задруге произилази да задругар не може на било који правни начин, дакле ни путем легата остављеног у тестаменту, самостално располагати покретним и непокретним стварима, новчаним средствима, хартијама од вриједности и другим имовинским правима које је уложио у имовину задруге, све док има статус задругара.⁵⁸ Тек након престанка тог статуса задругар може самостално располагати стварима и правима која су унесена у имовину задруге, односно улози се враћају задругарима или њиховим наследницима (чл. 53 ЗПЗ). Изузетно постоји могућност да задругар располаже својим удјелом у задрузи без преноса чланства на друго лице у случају оснивања права плодуживања или заложног права на удјелу. У овим случајевима задругар и даље има чланска и

---

⁵⁸ Евентуално би задругар могао располагати удјелом у задрузи без преноса чланства тако што би на свом удјелу засновао право плодуживања, заложно право и сл., в. Барбић, Јакша, *Право друштава – Књига трећа: Друштво особа*, (Организатор, Загреб, 2002). 674 - 675.

имовинска права у задрузи, а плодуживалац и заложни повјерилац одређена овлашћења која проистичу из њихових међусобних правних односа са задругаром.

Ако се улог задругара у имовини задруге састоји од права својине на стварима или права употребе ствари, онда задругар одговара за материјалне и правне недостатке ствари у складу с одредбама ЗОО-а (чл. 478 – 515) што, свакако, треба имати у виду приликом преноса удјела, а тиме и статуса задругара, независно од преноса ствари или права употребе ствари ван имовинских односа у задрузи.

Поред преноса статуса задругара и улога у имовини задруге, може се преносити и добит која је остварена у финансијском пословању задруге (чл. 57, ст. 2 ЗПЗ).

2.4. Легат права у друштву са ограниченом одговорношћу

Друштво са ограниченом одговорношћу (ДОО) „... *јесте привредно друштво које оснива једно или више правних и/или физичких лица, у својству чланова друштва, ради обављања одређене дјелатности под заједничким пословним именом*“ (чл. 99, ст. 1 ЗПДРС). Из ове дефиниције ДОО-а проистичу и његове битне карактеристике: да је правно лице, да је правно одвојено од чланова друштва, има основни капитал, чланови друштва не одговарају за обавезе друштва, ради се о затвореном привредном друштву са елементима *intuitu personae* итд.⁵⁹ ДОО има хибридную правну природу која се огледа у томе што има карактеристике и друштва лица и друштва капитала, па се назива и инкорпорисаним ортаклуком или квазиортаклуком, као и командитним друштвом без комплементарара.⁶⁰

---

⁵⁹ Мирко Васиљевић. *Коментар закона о привредним друштвима*, (Службени гласник, Београд, 2006). 246-248.

⁶⁰ Мирко Васиљевић. *Компанијско право – право привредних друштава*, (Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2010). 200 – 201.

Капитал ДОО-а чине улози чланова друштва који не морају бити једнаки, а могу се састојати у новцу или бити неновчани, укључујући и извршени рад и пружене услуге друштву (чл. 105, ст. 1 и 2 ЗПДРС). Улози чланова ДОО-а нису, по својој правној природи, хартије од вриједности, као што је то случај код акционарског друштва. Члан ДОО-а може имати само један удио у друштву, у складу с принципом „један удио - један члан“, који се одређује сразмјерно вриједности улога (чл. 110, ст. 1 и 2 ЗПДРС). Чланови ДОО-а могу донијети одлуку о улагању додатних улога који су, по правилу, сразмјерни удјелима (чл. 106, ст. 1 и 2 ЗПДРС). ДОО може имати и сопствени удјел који друштво стекне од својих чланова (чл. 116, ст. 1 ЗПДРС), али који не дају право на дивиденду.⁶¹

Новчани дио основног капитала ДОО износи најмање 1 КМ (чл. 107, ст. 1 ЗПДРС),⁶² а основни капитал ДОО-а може се повећавати и смањивати. Сва права члана ДОО-а, па и имовинска, укључујући и учешће у добити и расподјели ликвидационог вишка, сразмјерна су удјелу у укупно уплаћеном основном капиталу друштва у вријеме остваривања тих права, ако оснивачким актом није другачије одређено (чл. 111 ЗПДРС). За обавезе према трећим лицима одговара сâмо друштво цјелокупном имовином, а одговорност чланова друштва везана је за висину уговореног улога, тако да они, ако уговорени улог није унијет у имовину друштва, одговарају до износа унијетог улога (чл. 99, ст. 1 и 2 ЗПДРС). ДОО може удјеле узети у залог, ако је укупни износ потраживања обезбијеђених залогом нижи од вриједности удјела (чл. 117, ст. 1 ЗПДРС).

Удио у ДОО-у може се слободно преносити на трећа лица, између осталих и на насљеднике члана друштва након његове

---

⁶¹ Детаљније код Јакша Барбић. *Право друштава – Књига друга: Друштва капитала, Свезак II: Друштво с ограниченом одговорношћу, Друштво за узајамно осигурање, Кредитна унија, Еуропско друштво-Societas Europaea (SA)*, (Организатор, Загреб, 2013) 316 и даље.

⁶² ЗПДРС не прописује минимални новчани улог појединог члана – оснивачки.

смрти (чл. 120, ст. 1, т. в)), с тим да се оснивачким актом или уговором може и другачије уговорити (ограничити или забранити пренос), уз оправдану критику која се у том случају ставља, о чему смо код ортакког и командитног друштва већ писали.

Члан ДОО-а може свој номинални удио подијелити на више мањих износа тако да збир тих мањих износа даје претходни номинални износ. На тај начин се на једном удјелу оснива сувласништво (чл. 113 ЗПДРС) што члану ДОО-а омогућује лакше располагање удјелом и задовољавање неких његових потреба.⁶³ Таква потреба може бити, између осталих, и преношење тог сувласничког удјела насљеђивањем, односно легатом, а исто тако члан друштва може свој власнички удио завјештати двојци или више легатара, тако да на удјелу настане сусвојина (чл. 124, ст. 1 ЗПДРС). Члан ДОО-а може својим удјелом располагати и на начин да на том удјелу оснује založno право у циљу обезбјеђења неке своје обавезе (чл. 125 ЗПДРС). Дакле, члан ДОО-а својим новим удјелом на који се претходни удио подијелио може располагати на било који допуштени начин (продаја, даровање, замјена, плодуживање итд.). Међутим, члан ДОО-а не може подјелом издвојити неко од управљачких права (нпр. право гласа), које има на основу чланског удјела, и њиме располагати.⁶⁴

Сам пренос удјела у друштву је специфичан, јер стицалац удјела постаје члан ДОО-а. Наиме, ЗПДРС (чл. 114) прописује обавезу вођења тзв. Књиге удјела у коју се уносе, између осталог, и подаци о сваком члану друштва. Упис у Књигу удјела има конститутивно дејство (чл. 115 ЗПДРС), јер се чланом друштва сматрају само она лица која су као таква уписана у Књигу удјела, а чланска права, укључујући и имовинска, могу остваривати само чланови друштва. Дакле, одредба у тестаменту којом се оставља легат удје-

---

⁶³ Јакша Барбић. *Право друштава – Књига друга: Друштва капитала, Свезак II: Друштво с ограниченом одговорношћу, Друштво за узајамно осигурање, Кредитна унија, Еуропско друштво-Societas Europaea (SA)*, (Организатор, Загреб, 2013) 89.

⁶⁴ *Ibidem*, 91.

ла у ДОО-у (посредни), односно рјешење о наслеђивању или рјешење о легату (непосредни) је правни основ стицања, а упис у Књигу удјела начин стицања удјела у ДОО-у.

2.5. ЛЕГАТ ПРАВА У АКЦИОНАРСКОМ ДРУШТВУ

Акционарско друштво (АД) „...јесте привредно друштво које оснива једно или више правних и/или физичких лица у својству акционара ради обављања одређене дјелатности, под заједничким именом, чији је основни капитал утврђен и подијељен на акције“ (чл. 179, ст. 1 ЗПДРС). Може бити затворено и отворено АД (чл. 188, ст. 1 ЗПДРС), а свјетски тренд је напуштање форме затвореног АД-а које је блиско форми ДОО-а, али се од њега разликује по врсти капитала⁶⁵. Основне карактеристике АД-а, по којима се разликује од других облика друштава јесу да је правно лице, да је привредно друштво, да је друштво капитала, да има основни капитал подијељен на дионице, да дионичари не одговарају за обавезе друштва и да је статут основни акт друштва.⁶⁶

АД је друштво капитала тако да нису битна персонална својства његових акционара, већ је једино битан акционарски капитал, тј. имовина АД која је потпуно одвојена од имовине његових акционара, тако да акционари не одговарају личном имовином за пословање друштва, већ само до висине вриједности акционарског улога у друштво, а изузетно до износа уговореног, а неунесеног улога, ако цијели уговорени улог нису уложили у имовину друштва (чл. 179, ст. 2 и 3 ЗПДРС).

---

⁶⁵ Мирко Васиљевић. *Коментар закона о привредним друштвима*, (Службени гласник, Београд, 2006) 366.

⁶⁶ Јакша Барбић. *Право друштава – Књига друга: Друштва капитала, Свезак I: Дионичарско друштво*, (Организатор, Загреб, 2013) 5-164; Мирко Васиљевић. *Коментар закона о привредним друштвима*, (Службени гласник, Београд, 2006). 348-351.

Основни капитал, тј. имовина АД се састоји од акција које имају номиналну или рачуноводствену вриједност изражену у новцу,⁶⁷ с тим да се основни капитал може повећавати јавним уписом акција. Минималан новчани улог основног капитала затвореног АД-а износи 20.000 КМ, а за отворено АД 50.000 КМ. Основни капитал отвореног АД се може повећавати или смањивати. Улог у акционарско друштво који се даје у замјену за издавање акција може бити у новцу или у имовинским правима (отворено АД), а само изузетно у извршеном раду и услугама за друштво (затворено АД).⁶⁸ Пренос акција затвореног АД на трећа лица може бити ограничен, док отворено АД не може ограничити пренос акција (чл. 190, ст. 1 и чл. 191, ст. 4 ЗПДРС). За разлику од удјела у ДОО који нису хартије од вриједности (чл. 112, ст. 1 ЗПДРС), удјели у АД који се манифестују кроз акције, јесу хартије од виједности које могу бити обичне или редовне и повлашћене или приоритетне, односно преференцијалне акције (чл. 199, ст. 1 ЗПДРС).⁶⁹ АД може имати сопствене акције које стиче од својих акционара (чл. 216, ст. 1 ЗПДРС) и којима може слободно располагати.⁷⁰

Дакле, акција је хартија од вриједности, тј. хартија са правом учешћа која даје одређена управљачка права, која су по свом карактеру личне природе и право учешћа у добити друштва (нпр. право на дивиденду⁷¹), које је по свом карактеру имовинске при-

---

⁶⁷ Поред акција номиналне или рачуноводствене вриједности, могуће су и акције без номиналне вриједности, тзв. квотације или квотне акције, нпр. једна трећина, петина и сл. од основног капитала, који је објављен и познат, в. Мирко Васиљевић. *Компанијско право – право привредних друштава*, (Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2010). 253.

⁶⁸ Чл. 187, ст. 1 и 2 ЗПДРС.

⁶⁹ Поред акција, АД може издавати и друге хартије од вриједности као што су замјениве обвезнице, обвезнице и варанте (чл. 205 ЗПДРС).

⁷⁰ Детаљније код Јакша Барбић. *Право друштава – Књига друга: Друштва капитала, Свезак I: Дионичарско друштво*, (Организатор, Загреб, 2013) 635-671.

⁷¹ Дивиденда је дио добити (цивилни плодови) који скупштина акционара одлучи да дистрибуира акционарима сразмјерно номиналној вриједности посједованих акција, в.

роде.⁷² Код обичних акција акционари имају право приступа правним актима и другим документима и информацијама друштва, право гласа у скупштини (једна акција, један глас), право на исплату дивиденди, право учешћа у расподјели ликвидационог вишка, право пречег стицања акција из нових емисија и право располагања акцијама (чл. 203, ст. 1, т. а – е) ЗПДРС). Акционари повлашћених акција имају шири обим права која се одређују оснивачким актом друштва (чл. 204, ст. 1 ЗПДРС).

Пренос акција отвореног АД, као и затвореног АД ако није ограничен, слободан је, што подразумијева и могућност његовог преношења путем насљеђивања, а у оквиру тога и могућност оставља путем тестаментa легата који за предмет има акције. С обзиром да акција може бити у сувласништву два или више лица који се сматрају једним акционаром (чл. 209, ст. 1 ЗПДРС), ако је завјешталац сувласник акције, онда легатом може пренијети само свој сувласнички удио. Исто тако, завјешталац може оставити легат акција двојници или више легатара који ће тако постати сувласници акција.

Без обзира на правни основ стицања акција (тестамент, односно рјешење о насљеђивању или рјешење о легату), легатар ће своје право реализовати тек ако издејствује и начин стицања, а то је упис у Централни регистар хартија од вриједности који води Комисија за хартије од вриједности (чл. 202, ст. 1 ЗПДРС).⁷³ Подаци за упис у Централни регистар хартија од вриједности се добијају из Књиге акционара коју води АД (чл. 201, ст. 3 ЗПДРС), тако да ове двије евиденције морају бити усклађене, а у случају неподударности мјеродаван је упис у Централни регистар хартија од вриједности (чл. 202, ст. 3 ЗПДРС).

Мирко Васиљевић. *Коментар закона о привредним друштвима*, (Службени гласник, Београд, 2006) 436.

⁷² *Ibidem.*, 544-635.

⁷³ В. чл. 2, ст. 1, т. г) Правилника о регистрацији и преносу хартија од вриједности, „Службени гласник Републике Српске“, бр. 34/11.

3. ЗАКЉУЧАК

Реформом насљедноправног и привредноправног законодавства у Републици Српској створене су претпоставке за повезивање ове двије правне области путем института легата. Наиме, предмет легата може бити све оно што може бити и предмет правног посла уопште, а према одредбама Закона о облигационим односима (чл. 46, ст. 1) предмет обавезе се може састојати у давању, чињењу, нечињењу или трпљењу. У ствари, предмет обавезе је нека престација, односно обавеза дужника да изврши оно што чини садржину или предмет обавезе. Тако је и предмет легата оно на што се завјешталац обавезао легатару, а што је дужник легата обавезан извршити.

У области привредног права Законом о привредним друштвима Републике Српске је регулисано неколико форми привредних друштава и то ортачко друштво, командитно друштво, друштво са ограниченом одговорношћу и акционарско друштво, а форму привредног субјекта имају и задруге које су регулисане Законом о пољопривредним задругама Републике Српске. Сви ови облици привредних друштава, независно од форме у којој се организују, имају своју имовину као један од битних елемената њиховог постојања и рада. Чланови привредног друштва имају одређена управљачка и имовинска права на основу свог удјела којег су унијели у друштво. Управо овим имовинским правима могу располагати и путем легата остављеног у тестаменту. Оно што је специфично за пренос имовинских права привредних друштава, па и путем легата, јесте да се на тај начин преноси и чланство, јер се ради о међусобно повезаним правима.

THE CONCEPT OF LEGACY IN CERTAIN FORMS OF COMPANIES

Abstract:

Legacy is an inheritance law institute, which has been unfairly neglected in our legal theory and practice. The reason stems from the earlier Socialist socio-economic system, which prioritized collective property against individual, private property, hence legacy, as one of the forms of individual property disposition, has not found its significant application. However, the transition to market system of entrepreneurship and introduction of new legislation, created conditions for more extensive application of legacy. Thus, the concept of legacy has been expanded, since the Companies Act of the Republic of Srpska provides for Partnership Company, Limited Liabilities Partnership, Limited Liabilities Company and Joint Stock Company. All these forms of companies hold property whose members can dispose of by way of legacy.

Key words: legacy, the concept of legacy, property, Partnership Company, Limited Liabilities Partnership, Limited Liabilities Company, Joint Stock Company.

ЛИТЕРАТУРА

1. Антић, Оливер. Наследно право. Београд, 2004.
2. Барбић, Јакша. Право друштва – Књига друга: Друштва капитала, Свезак I: Дионичарско друштво, Организатор, Загреб, 2013.
3. Барбић, Јакша. Право друштва – Књига друга: Друштва капитала, Свезак II: Друштво с ограниченом одговорнош-

- ћу, Друштво за узајамно осигурање, Кредитна унија, Еуропско друштво-Societas Europea (SA), Организатор, Загреб, 2013.
4. Барбић, Јакша. Право друштава – Књига трећа: Друштво особа, Организатор, Загреб, 2002.
  5. Благојевић, Борислав. Наследно право у Југославији-права република и покрајина. Београд 1988.
  6. Васиљевић, Мирко. Компанијско право-право привредних друштава. Београд 2010.
  7. Васиљевић, Мирко. Коментар закона о привредним друштвима. Београд 2006.
  8. Гавела, Никола и Белај, Владо. Наследно право. Загреб 2008.
  9. Ђурђевић, Дејан. Институције наследног права, Београд. 2012.
  10. Креч, Милан и Павић, Ђуро. Коментар закона о наслеђивању са судском праксом. Загреб 1964.
  11. Марковић, Божидар. Енциклопедија имовинског права и права удруженог рада, Том 1, Службени лист, 1978.
  12. Марковић, Лазар, Наследно право. Београд 1930.
  13. Мирковић, Драгутин и Поповић, Витомир. Трговинско право: статусни дио-привредна друштва. Бијељина 2007.
  14. Перић, Живојин. Специјални део Грађанског права-IV-Наследно право. Београд 1923.
  15. Раковић, Ђорђе. Посебне врсте легата (испоруке), докторска дисертација. Бања Лука 2015.
  16. Рачић, Ранка. Сукцесија у процесном односу, докторска дисертација. Ниш 1996.
  17. Сворцан, Слободан. Коментар закона о наслеђивању Србије са судском праксом. Крагујевац, 2004.

18. Станковић, Обрен. Испорука (легат)-одредница у Лексикону грађанског права. Београд 1996.
19. Стојановић, Наташа. Испорука у наследном праву, докторска дисертација. Ниш 2001.
20. Стојчевић, Драгомир и Ромац, Анте, „*Dicta et regulae iuris*“. Београд 1984.
21. Стефановић, Златко, Насљеђивање својинских и корпоративних права предузећа. Крагујевац 1998.
22. Финжгар, Алојзиј. Енциклопедија имовинског права и права удруженог рада. Београд 1978.

Законски прописи:

1. Закон о насљеђивању, „Службени гласник Републике Српске“, бр. 1/09.
2. Закон о насљеђивању, „Службени лист Републике Црне Горе“, бр. 74/08.
3. Закон о насљеђивању, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 46/95.
4. Закон о дедовању, „Урадни лист Републике Словеније“, бр. 13/94.
5. Закон о наслеђивању, „Службени весник Републике Македоније“, бр. 47/96.
6. Закон о нотарима, „Службени гласник Републике Српске“, бр. 86/04.
7. Закон о привредним друштвима, „Службени гласник Републике Српске“, бр. 127/08.
8. Закон о пољопривредним задругама, „Службени гласник Републике Српске“, бр. 73/08.

